

Никифорова Олена

к.б.н., доцент

Сидоренко Ганна

к.б.н., доцент

Дніпропетровський національний університет
залізничного транспорту ім. акад. В. Лазаряна
м. Дніпропетровськ

ПРОБЛЕМА ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Залізничний транспорт за обсягом вантажних перевезень займає перше місце серед інших видів транспорту, за обсягом перевезень пасажирів друге місце після автомобільного транспорту. Стан навколишнього середовища при взаємодії з об'єктами залізничного транспорту залежить від інфраструктури з будівництва залізних доріг, виробництва рухомого складу, виробничого обладнання та інших пристроїв, інтенсивності використання рухомого складу та інших об'єктів на залізницях, результатів наукових досліджень та їх впровадження на підприємствах і об'єктах галузі. Кожен елемент системи має прямі та зворотні зв'язки між собою. Під час розвитку та функціонування об'єктів залізничного транспорту слід враховувати властивості природних комплексів: стійкість, комутативність, адитивність, інваріантність, багатofакторну кореляцію.

Фактори впливу об'єктів залізничного транспорту на навколишнє середовище можна класифікувати за такими ознаками: механічні (тверді відходи, механічний вплив на ґрунти будівельних, дорожніх, шляхових та інших машин), фізичні (теплові випромінювання, електричні поля, електромагнітні поля, шум, інфразвук, ультразвук, вібрація, радіація та ін.); хімічні речовини й з'єднання (кислоти, луги, солі металів, альдегіди, ароматичні вуглеводні, фарби і

розчинники, органічні кислоти і з'єднання тощо), які поділяються на надзвичайно небезпечні, високо небезпечні, небезпечні та малонебезпечні; біологічні (макро- і мікроорганізми, бактерії, віруси) [1].

Залізничний транспорт постійно впливає на природне середовище. Рівень впливу може знаходитися в допустимих, рівноважних та кризових кордонах. Характер впливу транспорту на навколишнє середовище визначається складом техногенних факторів, інтенсивністю їх впливу, екологічною вагомістю впливу на елементи природи. Техногенний вплив може бути локальним від одиничного фактора або комплексним від групи різних факторів, характеризуватися коефіцієнтами екологічної вагомості, які залежать від виду впливу, їх характеру, об'єкта впливу. Екологізація залізничного транспорту повинна бути пріоритетним напрямком розвитку Укрзалізниці [2]. Таким чином постає дуже актуальне питання щодо цілісності лісозахисних смуг, які розташовані паралельно до магістралі. Нажаль, останнім часом набула значних обертів тенденція тотального вирубування захисних лісових насаджень на всій території України. Шкода від таких неконтрольованих вирубок становить мільйони гривень в економічному вимірі і є колосальною щодо завданих збитків для навколишнього природного середовища. Безвідповідальна, недбала вирубка дерев пов'язана здебільшого із економічною кризою в нашій країні та поступового переходу опалення приміщень за допомогою твердого палива. Як наслідок – лісосмуги служать джерелом дров для місцевих мешканців. Незрідка перед цим ліс підпалюють, щоб вигоріли чагарі й трава, і тоді вирубка виглядає як прибирання згарища. Насамперед це стосується Східних регіонів, де лісних насаджень не так багато, тому єдиним джерелом отримання деревини є лісозахисні смуги. При зменшенні площі таких насаджень суттєво збільшується зона розсіювання та розповсюдження шкідливих речовин, які пов'язані з роботою залізничного транспорту та перевезенням вантажів. Збільшується рівень шуму та вібрації, які впливають на безпосередньо розташовані населені пункти та людей. Також нищення лісосмуг і є одною з найбільших причин автомобільних аварій та зупинок залізниці в зимовий період.

Експерти Національного екологічного центру України зауважують, що в більшості областей України лісосмуги у критичному стані, як через використання місцевими мешканцями на дрова, так і через невизначений статус та відсутність фахового догляду [3].

Українські захисні насадження мають охоронний статус, але за ними, здебільшого, нікому доглядати. Одна з причин – у тому, що за роки Незалежності уряд України так і не створив єдиної служби, яка б займалася проблемами захисних лісосмуг. Необхідні нормативно-законодавчі зміни, створення структур, які нести за них відповідальність. Також, під час вирішення національних екологічних проблем слід звернути увагу на соціальні передумови екологізації.

Література

1. Процько, Я. І., Проблема впливу залізничного транспорту на екологію Полтавщини [Текст] / Я. І. Процько // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2008. – №2-3. – С.18-29.
2. Оксін, С. О., Никифорова, О. А. Парадигма екологізації перевезень вантажів на залізничному транспорті [Текст] / С. О. Оксін, О. А.Никифорова // Екоінтелект, 2013. – С. 33-35.
3. Лісосмуги з перешкодами. Чому захисні лісонасадження в Україні лишаються без догляду та без господаря? [Електронний ресурс] [Текст]. – Режим доступу:<http://www.radiosvoboda.org/content/article> (дата звернення 20.03.2016 р.). – Назва з екрана.

